

El Wikileaks dels paradisos fiscals

Sembla que les filles d'oligarques i dictadors tenen una debilitat per ocultar els seus actius a les illes Verges britàniques. D'altra banda, els magnats i compositors sembla que prefereixen les illes Cook. Creen empreses fictícies per evadir impostos amb noms tan imaginatius com Tantris, Moon Crystal o Sequoia.

Aquests són només alguns dels detalls que s'han publicat sobre l'extens sistema global d'evasió d'impostos que aporta nova informació sobre els mètodes que es fan servir per enganyar les autoritats fiscals i ocultar diners. Informants anònims han aportat a un consorci de periodistes internacionals al voltant de 2,5 milions de documents que detallen les activitats en paradisos fiscals d'arreu del món, la qual cosa es creu que ha estat la major filtració de documents de la història.

L'Everest virtual de dades revela unes 120.000 entitats buides, comptes a l'estranger i altres moviments financers sospitosos en més de 170 països, a més dels noms de 140.000 persones que es pensa que han posat els seus diners en paradisos fiscals coneguts. La llista inclou polítics, famosos, traficants d'armes, oligarques, empresaris i tot un seguit de personatges diversos.

Un projecte d'investigació de 15 mesos. “La investigació alça la cortina del sistema de dipòsits a l'estranger i proporciona una mirada transparent al món secret dels paradisos fiscals i les persones i empreses que se'n beneficien”, va dir Gerard Ryle, director del Consorci Internacional de Periodistes d'Investigació (ICIJ), l'organització que va coordinar la investigació per tot el món. “Ja sabem com de secreta i inaccessible era la indústria dels dipòsits a l'estranger, però ens va sorprendre com d'immensa era i el gran abast que tenia”.

L'ICIJ va gestionar la descomunal investigació de 15 mesos juntament amb 86 periodistes de 46 països. Els mitjans de comunicació que hi van participar inclouen la BBC, *The Guar-*

Una xarxa internacional de periodistes ha descobert al voltant de 2,5 milions de registres de paradisos fiscals que detallen empreses fantasmes, comptes a l'estranger i acords financers dubtosos. Les filtracions sense precedents inclouen els noms de 130.000 persones que en un moment o altre van moure els seus diners a l'estranger.

dian, *The Washington Post*, *Le Monde*, el suís *Sonntagszeitung*, l'alemany *Süddeutsche Zeitung* i l'empresa pública de difusió NDR.

Investigadors i governs han estat sondejant fluxos massius de diners cap a l'estranger, tant legals com il·legals, durant anys. A Alemanya es va obrir un gran debat fa pocs anys per la compra de CDs que contenien dades sobre evasors fiscals. Amb les seves lleis de secret bancari, Suïssa també està sota pressió perquè crea un ambient favorable a l'evasió fiscal. Durant les discussions sobre si rescatar Xipre, els comptes amb suborns i l'evasió d'impostos van ser un gran objecte de debat. Aquesta setmana, l'antic ministre de finances Jérôme Cahuzac, que va dimitir a causa d'un escàndol d'evasió d'impostos fa dues setmanes, ha admès que tenia un compte a l'estranger i la notícia ha sorprès profundament el govern del president François Hollande. Polítics, investigadors i activistes han estat lluitant en va en contra d'aquestes xarxes secretes i sovint il·legals. Un estudi del 2012 calcula que entre 21.000 i 32.000 milions de dòlars havien estat ocultats en paradisos fiscals. Ara, l'informe del consorci ICIJ podria ajudar a eliminar el sistema.

“Una indústria de comptables, intermediaris i altres operaris ben pagats ha ajudat els clients dels comptes de l'estranger a amagar les seves identitats i els seus interessos empresarials

i a ocultar en molts casos blanqueig de diners o altres males conductes”, explica l'ICIJ. Això implica “molts dels principals bancs mundials; incloent-hi l'UBS, el Clariden i el Deutsche Bank”, els quals acusa d'haver “treballat aferrissadament per aconseguir empreses secretes als seus clients a les illes Verges britàniques o altres amagatalls a l'estranger”. Un portaveu d'UBS va dir als periodistes que investigaven els comptes que el banc aplica “les normes internacionals més exigents” per a combatre el blanqueig de diners.

“Mai no he vist una cosa com aquesta.” Els documents investigats cobreixen un període de gairebé 30 anys. Revelen números i fets, transferències de diners, les dates de fundació d'empreses creades per a altres usos i connexions entre empreses i persones. Una quantitat total de dades que s'ha dit que és 160 cops més gran que el tresor dels informes del Departament d'Estat publicats per WikiLeaks el 2010. “Mai no he vist una cosa com aquesta. Finalment aquest món secret s'ha posat al descobert”, va dir Arthur Cockfield, un professor de dret de la Queen's University del Canadà en una entrevista amb la CBC.

”La llista de presumptes evasors fiscals és tan llarga com diversa. L'ICIJ assegura que inclou autoritats governamentals i les seves famílies en llocs com Pakistan, l'Azerbaidjan, Tailàndia

o el Canadà. També inclou metges i dentistes americans i ciutadans grecs de classe mitjana i també famílies i persones relacionades amb dictadors, estafadors de Wall Street, multimilionaris de l'Europa de l'Est i Indonèsia, executius russos, traficants d'armes internacionals i una empresa amb un director fals que la Unió Europea ha qualificat com una peça més del programa de desenvolupament nuclear de l'Iran.”

Aquests són només alguns dels exemples citats en l'informe de l'ICIJ:

■ El *Süddeutsche Zeitung*, el col·laborador a Alemanya de l'ICIJ, explica que l'alemany més famós de la llista és el faldiller Gunter Sachs, més conegut als anys seixanta com el marit de Brigitte Bardot. El *Süddeutsche Zeitung* acusa Sachs, que es va suïcidar l'any 2011 a l'edat de 78 anys, de no haver declarat a Hisenda el total dels seus suposats actius abans de morir. Els actius en qüestió són dues empreses i cinc trusts amb seu a les illes Cook. Suposadament, Sachs tenia “construccions” similars a Panamà, les illes Verges britàniques i Luxemburg. L'executor testamentari del seu patrimoni ha negat les acusacions i assegura que les empreses ja s'havien revelat “durant la seva vida”.

■ L'emissora de ràdio i televisió alemanya NDR ha informat que el multimilionari i oligarca rus Mikhaïl Fridman era un altre client important dels paradisos fiscals. Assegura que l'home més important darrere de la seva xarxa d'empreses era Franz Wolf, el fill de 60 anys de l'antic cap d'espionatge de l'Alemanya de l'Est Markus Wolf. La NDR explica que Wolf es va negar a contestar cap de les preguntes dels periodistes de l'emissora sobre les acusacions.

■ L'ICIJ també va indagar sobre els evasors fiscals grecs i va descobrir que només quatre de 107 empreses estrangeres de les illes Verges que havia investigat són al registre de les autoritats fiscals. “Sorprenentment, els propietaris de les empreses són una mostra representativa de la societat grega, des dels barris més rics d'Atenes fins als pobles més remots del nord”, observava l'estudi.

La ciutat de Tórtola, a les illes Verges britàniques, és al centre d'un explosiu i detallat informe sobre paradisos fiscals.

■ La llista també inclou Imee Marcos, governadora de la província Ilocos Norte a les Filipines i filla gran de l'antic dictador Ferdinand Marcos. Es creu que té trusts ocults a les illes Verges. L'ICIJ afirma que les autoritats filipines ara volen investigar si alguns milers de milions d'actius que es creu que Marcos va treure del país rauen en aquest paradís fiscal.

■ La dona del vice-primer ministre rus Igor Xuvalov i dos alts directius de Gazprom també són a la llista de presumptes evasors fiscals, segons l'ICIJ. Suposadament, ells també participen d'empreses amb seu a les illes Verges. Tots dos s'han negat a parlar amb el consorci.

■ Mentrestant, Leyla i Arzu Alieva, les filles del primer ministre d'Azerbaidjan, Ilham Aliev, apareixen uns quants cops en els documents. Radio Free/Radio Liberty ha afirmat que tenen tres *holdings* a les illes Verges.

■ L'ICIJ també va preguntar al president adjunt del Parlament de Mongòlia, Bayartsogt Sangajav, sobre els documents que demostren que té una empresa a l'estranger i un compte secret en un banc suís on va arribar a haver-hi més d'un milió de dòlars. “No m'hauria d'haver obert aquest compte”, va dir als periodistes de l'ICIJ. “Probablement hauria de pensar a dimidir.”

■ La llista de noms d'Espanya inclou la baronessa i col·leccionista d'art Carmen Thyssen-Bornemisza, la qual, segons els documents, utilitza una empresa amb seu a les illes Cook per a comprar peces d'art en cases de subhastes com Sotheby's o Christie's. Segons l'ICIJ, els seus advocats van reconèixer que obté benefici fiscal tenint els drets de propietat de l'art a l'estranger, “però van subratllar que fa servir els paradisos fiscals bàsicament perquè li proporcionen ‘més flexibilitat’ a l'hora de moure les peces d'art d'un país a l'altre”.

■ En la llista, que inclou 4.000 persones nascudes als Estats Units, hi apareix la compositora Denise Rich, que ha escrit èxits per a estrelles com Céline Dion. Segons els documents obtinguts per l'ICIJ, l'abril del 2006 Denise tenia 144 milions en un trust a les illes Cook. El trust tenia un iot que es deia *Lady Joy*. L'ex-marit de Rich, el gestor de fons d'inversió Marc Rich, va ser processat als Estats Units l'any 1983 per evasió fiscal. En un gest molt controvertit, l'ex-president Bill Clinton va indultar Rich en el seu primer dia de mandat. Denise Rich va renunciar a la nacionalitat nord-americana a finals del 2011 i actualment viu a Austràlia.

Marc Pitzke

© Der Spiegel

Traducció: Laura Carreras Paradell